

Правові основи реалізації правоохоронної функції держави у сфері економіки України

Kovaliv, Myroslav; Skrynkovsky, Ruslan; Nazar, Yurii; Yesimov, Serhii; Khmyz, Mariana; Yosyfovych, Danylo; Mykytiuk, Mykola; Kozoriz, Mariia

Veröffentlichungsversion / Published Version

Zeitschriftenartikel / journal article

Empfohlene Zitierung / Suggested Citation:

Kovaliv, M., Skrynkovsky, R., Nazar, Y., Yesimov, S., Khmyz, M., Yosyfovych, D., ... Kozoriz, M. (2022). Правові основи реалізації правоохоронної функції держави у сфері економіки України. *Path of Science*, 8(2-3), 1001-1009. <https://doi.org/10.22178/pos.79-2>

Nutzungsbedingungen:

Dieser Text wird unter einer CC BY Lizenz (Namensnennung) zur Verfügung gestellt. Nähere Auskünfte zu den CC-Lizenzen finden Sie hier:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.de>

Terms of use:

This document is made available under a CC BY Licence (Attribution). For more information see:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Правові основи реалізації правоохоронної функції держави у сфері економіки України

Legal Bases of Realization of the Law Enforcement Function of the State in the Sphere of Economy of Ukraine

Мирослав Ковалів¹, Руслан Скриньковський², Юрій Назар¹, Сергій Єсімов¹, Мар'яна Хмиз³, Данило Йосифович¹, Микола Микитюк⁴, Марія Козоріз⁵

Myroslav Kovaliv, Ruslan Skrynkovskyi, Yurii Nazar, Serhii Yesimov, Mariana Khmyz, Danylo Yosyfovych, Mykola Mykytiuk, Mariia Kozoriz

¹ *Lviv State University of Internal Affairs*
26 Horodotska Street, Lviv, 79007, Ukraine

² *Lviv University of Business and Law*
99 Kulparkivska Street, Lviv, 79021, Ukraine

³ *Ivan Franko National University of Lviv*
1 Universytetska Street, Lviv, 79000, Ukraine

⁴ *Institute of Department of State Guard of Ukraine Taras Shevchenko National University of Kyiv*
8 Petra Bolbochana Street, Kyiv, 01014, Ukraine

⁵ *M. I. Dolishniy Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine*
4 Kozelnytska Street, Lviv, 79026, Ukraine

DOI: [10.22178/pos.79-2](https://doi.org/10.22178/pos.79-2)

JEL Classification: H56, H70, K30, O10

Received 28.12.2021
Accepted 20.02.2022
Published online 31.03.2022

Corresponding Author:
Myroslav Kovaliv
mkovaliv1@ukr.net

© 2022 The Authors. This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 License

Анотація. У статті представлено аналіз правової основи реалізації правоохоронної функції держави у сфері економіки, входження України в єдиний європейський економічний та політичний простір. Аналізується значення правоохоронної функції держави у сфері економіки України у контексті правого регулювання, що безпосередньо зв'язано з суверенітетом і захистом національних інтересів. Правове регулювання економіки повинно здійснюватися в двох пріоритетних напрямках: нормативне закріплення прийнятних механізмів, що розвиваються внаслідок дії природних економічних закономірностей; розвиток економіки на досягнення інтересів держави та суспільства в контексті європейської інтеграції. Запропоновано напрями удосконалення правого регулювання економічної сфери України, а саме: вдосконалення нормативно-правової бази реалізації системи заходів забезпечення економічної безпеки; ефективне правове регулювання сфери економічних відносин; дотримання положень, прийнятих законодавством України у сфері запобігання корупційним порушенням; забезпечення чесної конкуренції, підтримка підприємництва та інші.

Ключові слова: правоохоронна функція; правове регулювання; економіка; економіка України; національна безпека; економічна безпека; нормативно-правова база України.

Abstract. The article presents an analysis of the legal basis for implementing the law enforcement function of the state in the economic sphere, Ukraine's entry into the single European economic and political space. The importance of the law enforcement function of the state in the sphere of Ukraine's economy in the context of legal regulation, which is directly related to the sovereignty and protection of national interests, is analyzed. Legal regulation of the economy should be carried out in two priority areas: regulatory consolidation of acceptable mechanisms that develop as a result of natural economic laws; economic development to achieve the interests of the state and society in the context of European integration. The directions of

improvement of legal regulation of the economic sphere of Ukraine are offered, namely: improvement of the normative-legal base of realization of the system of measures of financial safety maintenance; effective legal regulation of economic relations; compliance with the provisions adopted by the legislation of Ukraine in the field of prevention of corruption violations; ensuring fair competition, supporting entrepreneurship and others.

Keywords: law enforcement function; legal regulation; economy; Ukraine economy; National security; economic security; regulatory framework of Ukraine.

ВСТУП

Реалізація Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом зумовлює перехід до соціально-орієнтованої економіки, об'єктивно вимагає цілеспрямованих дій з боку держави, що виконує, крім функцій загального порядку, цілий ряд специфічних функцій, у тому числі у сфері економіки. Без економічного фундаменту, під яким розуміється система виробничих відносин суспільства, будь-яка держава не може нормально існувати, функціонувати і розвиватися. Економіка являє собою складну систему суспільних відносин, що складаються у сфері виробництва, розподілу, споживання матеріальних благ, зумовлює зміст різного роду ідеологічних відносин, форм суспільної свідомості, політичних та правових інститутів. Економіка багато в чому визначає не тільки політику і державний лад, але й право, основні напрями діяльності держави, її функції. Це безпосередньо позначається на внутрішній і зовнішній політиці, змінюючи характер економічних, політичних та правових рішень.

Вагомий внесок у дослідження правових основ реалізації правоохоронної функції держави у сфері економіки зробили такі вчені-юристи, економісти та практики: В. Авер'янов, М. Борщ, Н. Бортник, С. Глущенко, І. Дрозд, О. Калмикова, С. Князь, Н. Коваль, І. Кравченко, Н. Кочеткова, Р. Лісна, О. Мартинюк, В. Ортинський, О. Прокопенко, О. Рудинська та інші. Визнаючи теоретичну і практичну цінність окремих досліджень за проблемою, доцільно відмітити, що сьогодні недостатньо дослідженими залишаються питання тенденцій розвитку правового регулювання економічної сфери України з урахуванням адаптації до вимог європейського економічного простору, виходячи з вимог і порядку денного реалізації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Метою статті є дослідження правових основ реалізації правоохоронної функції держави у сфері економіки України.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У Національній економічній стратегії на період до 2030 року [1], зазначено, що незважаючи на те, що сьогодні в Україні питома вага фінансового сектору у ВВП становить близько 7,0 %, що відповідає середньоєвропейському показнику, національний (український) фінансовий ринок порівняно з ринками розвинених країн має певні недоліки, які потрібно усунути. Для цього необхідно ретельно дослідити сучасні тенденції розвитку, що склалися у межах фінансового ринку України, а також у процесі його взаємодії з міжнародним фінансовим ринком. Формування ефективного фінансового ринку вимагає цілісного підходу і злагоджених рішень щодо стратегії та механізмів розвитку [1].

Теоретико-правові дослідження проблеми взаємодії таких інститутів, як держава та економіка, в розряд пріоритетних ставить права і свободи особи, суспільства, інтереси держави та роблять акцент на необхідності вдосконалення нормативно-правової бази, яка б сприяла ефективному прискоренню інтеграції в європейський економічний і правовий простір, забезпечуючи територіальну цілісність і суверенітет України.

Одне з центральних місць в діяльності держави займає виконання завдань забезпечення правопорядку та законності, захисту прав і свобод людини, охорони прав і законних інтересів державних та недержавних організацій, боротьбі зі злочинами та зниження рівня правопорушень. Ці завдання – предмет турботи в першу чергу держави та її органів, про що говориться в Конституції України [2]. Зокрема, в ст. 3 Конституції України вказується, що людина, її права і свободи є найвищою

цінністю. Визнання, дотримання і захист прав і свобод людини і громадянина – обов'язок держави. Ця ідея міститься в ст. 55 Конституції України: «Права і свободи людини і громадянина захищаються судом». Дані конституційні положення вимагають, щоб усі органи державної влади, зокрема правоохоронні, виконували функцію охорони права. Конституція України [2] гарантує єдність економічного простору, вільне переміщення товарів, послуг і фінансових коштів, підтримку конкуренції, свободу економічної діяльності, визнає і захищає різні форми власності, що у повній і достатній мірі відповідає європейським цінностям.

Європейську соціально-економічну систему можна охарактеризувати стабільними відносинами і процесами в суспільстві та державі, що одночасно не тільки спрощує регулювання, а й висуває більш високі вимоги до кінцевих ефективних результатів різних видів людської діяльності. Саме тому можна констатувати, що кількість видів тінювих відносин у сфері економічної діяльності свідчать або про недостатню ефективність нинішньої економічної системи, або про недостатню міру регулювання економічними процесами органами державної влади, наділеними контрольними і наглядовими функціями.

До зниження економічного зростання та потенціалу держави призводять цілий ряд факторів, в тому числі такі, як: прогалини в законодавчій базі суспільних відносин в економічній сфері; неефективне проведення деяких реформ; відсутність конкретних і чітких механізмів оптимального державного контролю у сфері економічної діяльності та інші фактори.

Сприятливий розвиток економічної сфери є досить проблематичним без вдосконалення правового регулювання економіки, підприємницької діяльності. Використовуючи досвід проведення реформ у 90-х роках ХХ століття в державах, які стали членами Європейського Союзу (далі – ЄС), можна зробити висновок про те, що економічна реформа не може бути ефективною без визначеної частки втручання держави у розвиток економічних процесів. У зв'язку з цим в Україні спостерігається певний масив законодавчих актів у цій галузі, ряд економічних заходів, які вживаються державою, наприклад, приватизація державної та комунальної власності, земельна рефо-

рма та інші. За допомогою правового регулювання, податків, публічних закупівель, різного роду адміністративно-контрольних важелів держава повинна надавати різний вплив на економічні процеси.

Система нормативно-правового регулювання сфери економічної діяльності включає значний перелік законів, Указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, інших нормативних актів, норми яких можна класифікувати в такий спосіб, а саме: принципи, що визначають основи суспільних відносин, захищених правоохоронною системою і основи організації та функціонування цієї системи; регулятивні норми, що закріплюють порядок суспільних відносин, які підлягають охороні; норми, які реалізуються в результаті правоохоронної діяльності за допомогою застосування права; норми, що визначають структуру (організацію) правоохоронної системи і її органів та регулюють порядок діяльності.

У кожному нормативно-правовому акті можуть бути окремі статті, які стосуються іншої групи норм (наприклад, деякі конституційні принципи повторюються практично у всіх кодексах), існують такі акти, які носять комплексний характер (в чинному Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), із змінами і доповненнями, внесеними законами України, є норми, які належать до окремих з цих груп).

Розділ VII Кримінального кодексу України (далі – ККУ) [3] передбачає кримінальну відповідальність за протиправні діяння у сфері господарської діяльності. У ККУ є розділи, що встановлюють відповідальність за злочини проти власності (розділ VI), злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (розділ XVII).

У чинному КУпАП є глави, що передбачають відповідальність за адміністративні правопорушення в галузі фінансів і підприємницької діяльності (глава 12), охорони власності (глава 6).

Цивільний кодекс України [4] поряд з прийнятими відповідно до нього іншими законами, є основним джерелом цивільного законодавства в Україні. У першій книзі ЦКУ містяться фундаментальні норми цивільного права, основні визначення понять цивільного права,

положення про угоди, представництво, позовної давності, права власності тощо.

Однак, економічні правопорушення, які відбуваються під прикриттям норм цивільного права, показали на недостатню завершеність в законі ряду класичних цивільно-правових інститутів. До числа таких інститутів можна віднести недійсність угод, створення, реорганізація та ліквідація юридичних осіб, поступка вимог і переведення боргу, застава та інші, що зумовлює необхідність внесення до ЦКУ ряду змін системного характеру.

На особливу увагу заслуговує масив податкового законодавства. У Податковому кодексі України [5], є положення, які стосуються податкових правопорушень і відповідальності за їх вчинення (глава 11).

Останнім часом практично жоден нормативно-правовий акт, що характеризує соціально-економічну та політичну ситуацію в Україні, не обходиться без згадки про необхідність боротьби з корупцією. До недавнього часу протидія корупційним злочинам носила малоефективний характер. Але, не дивлячись на те, що останнім часом державою вживаються заходи щодо підвищення ефективності боротьби з корупцією, це явище перешкоджає нормальному функціонуванню різних державних механізмів, гальмує економічне зростання держави. Саме цей фактор і викликає у суспільства тривогу та недовіру громадян до державних структур. У зв'язку з цим, особливо актуальним є Закон України «Про запобігання корупції» [6], в якому закріплені основні принципи протидії корупції, правові і організаційні засади запобігання корупції та боротьби з нею, мінімізації та ліквідації наслідків корупційних правопорушень.

Особлива увага приділяється роботі з попередження корупції в організаціях, створених для виконання завдань органів влади, передбачені просвітницькі заходи з інформування громадян про вимоги законодавства протидії корупції.

Застосовувані державою захисні, регулятивні та заходи прямого впливу повинні бути спрямовані на підтримку якісного стану економічних відносин за рахунок припинення і обмеження розвитку негативних явищ у сфері економіки. Ці заходи повинні супроводжуватися відповідними механізмами застосування. Економічна безпека повинна забезпе-

чуватися не якимось одним органом, а підтримуватися всією системою державних органів, всіма ланками та структурами економіки. Регулюючий вплив держави має бути спрямований на те, щоб поступово зменшувати вплив держави на економіку (у міру того, як створюються можливості і умови для створення відносно самостійної системи захисту економічними суб'єктами).

Загальною тенденцією розвитку законодавства у сфері економічної діяльності є деталізація, більш докладне регулювання економічних процесів. Разом з тим саме якість законодавства – одна з невідмінних умов динамічного та прогресивного розвитку економіки.

Однією з важливих особливостей діяльності держави є та обставина, що вимога підвищення ефективності правового забезпечення економіки закріплена в Стратегії економічної безпеки на період до 2025 року [7], в цілому ряді нормативних документів, які впливають з неї. У цій Стратегії акцентується особлива увага на те, що успішне реформування економіки і соціальної сфери припускають вибудовування ефективних механізмів взаємодії суспільства, бізнесу та держави, спрямованих на координацію зусиль усіх сторін, забезпечення врахування інтересів різних соціальних груп суспільства та бізнесу при виробленні та проведенні соціально-економічної політики.

Не можна не погодитися з тим фактом, що відображення реальних загроз економічній безпеці вимагає висококваліфікованих і ефективних політичних і економічних дій, необхідність зміни соціально-психологічних установок, що мають місце в суспільстві. Це обґрунтоване положення підкріплюється в першу чергу європейським досвідом, прикладами країн Балтії, які не тільки змогли подолати агресивний вплив Росії, але і знайти ефективний спосіб в пошуку шляху економічного розвитку, підняти показники економічної сфери на оптимальний рівень за рахунок європейської інтеграції та вступу в НАТО.

Проте, на особливу увагу заслуговують проблеми, що стосуються внутрішніх загроз економічній безпеці держави. У Стратегії національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни» [8], відводиться особливе місце всім видам безпеки країни, в тому числі економічній. У Стратегії [8] позначені такі види протиправної діяльності, в яких засто-

совуються інформаційно-комунікаційні та інші високі технології. Особливу позицію в Стратегії національної безпеки України займає положення, в якому основним змістом економічних реформ є створення умов для подолання бідності і надмірного майнового розшарування в суспільстві, наближення соціальних стандартів до рівня держав Центральної і Східної Європи – членів ЄС, досягнення економічних критеріїв, необхідних для набуття Україною членства в Європейському Союзі.

У Стратегії національної безпеки України прописані пріоритетні напрями забезпечення національної безпеки у сфері економіки на довгострокову перспективу (сюди відноситься підвищення рівня енергетичної безпеки). Внутрішні і зовнішні загрози стають результатом недостатнього та недосконалого правового забезпечення економічної сфери держави.

У контексті Стратегії національної безпеки України є ряд чинників, які впливають на розвиток певних загроз економічній безпеці, а саме: недосконалість фінансових інститутів, що склалися в країні; стан фондового ринку; неузгодженість податкової політики країни і ЄС; ступінь ефективності організації державного фінансового контролю, регулювання фінансової системи; нерівномірність регіонального розвитку малого підприємництва, що сприяє подальшому економічному відставанню регіонів; недосконале правове регулювання участі іноземних інвесторів на ринку цінних паперів тощо.

Правове регулювання участі іноземних інвесторів на ринку цінних паперів України здійснюється на підставі чинних Законів України: «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів», «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» та іншими нормативними актами [9, 10, 11]. Вони визначають порядок проникнення іноземних інвестицій на ринок цінних паперів. Участь інвесторів у проєктах національного та загальнодержавного масштабу надає ефективну дію, особливо щодо розвитку інноваційних галузей економіки. У зв'язку з цим, підвищене значення в системі еконо-

мічної безпеки набуває правове регулювання даних суспільних відносин.

Одним з важливих напрямів діяльності держави у сфері економічного життя є подолання наслідків ескалації збройної агресії Російської Федерації проти України, які відчутно впливають на державні процеси. Збройна агресія багато в чому визначила подальший напрям розвитку країни. Для подолання несприятливих наслідків збройної агресії, нейтралізації найбільш гострих загроз у сфері забезпечення економічної безпеки, стабілізації соціально-економічного розвитку необхідне здійснення комплексу спеціально скоригованих заходів державними органами в забезпеченні належних і сприятливих умов для економічного зростання держави. Важливою умовою для ефективного вирішення поставлених завдань є узгоджена та злагоджена робота органів державної влади, яка ґрунтується на певній програмі повноважень, на неухильному дотриманні принципів європейського фінансового та бюджетного законодавства.

За призначенням право уособлює втілення справедливості в суспільстві. У зв'язку з цим, втручання держави в економіку, використовуючи правові норми, по суті, є функцією соціального захисту. Тому неефективна реалізація даного напрямку діяльності держави надає прямий негативний вплив на економічну діяльність, що віддаляє процес європейської інтеграції. Важливою умовою оптимального функціонування економічної сфери держави є дотримання пропорції між правоохоронною діяльністю держави і економічною діяльністю різних структур, що має суттєве значення при застосуванні механізму державно-приватного партнерства (*Public-Private Partnership*). Під державно-приватним партнерством можна розуміти оптимальну взаємодію держави та приватного сектора в ефективному вирішенні суспільно значущих соціальних та політичних завдань.

Міжнародний досвід показує, що в умовах ринкової економіки не можна досягти значних результатів тільки за допомогою державних зусиль, необхідно також залучення бізнесу. Особливої актуальності це положення набуває у зв'язку з реалізацією Угоди про асоціацію України і ЄС. Закон України «Про концесію» [12], сприяє розширенню практики реалізації проєктів державно-приватного

партнерства не тільки центрального рівня, а також регіональних та місцевих проєктів. Метою цього закону є створення правових умов для усунення обмежень використання форм державно-приватного партнерства, прийнятих в європейській практиці направлених на підвищення якості товарів, робіт, послуг, забезпечення якими відносяться до ведення органів державної влади та місцевого самоврядування [12]. При розробці закону враховувався досвід Франції та Німеччини.

Державно-приватне партнерство – це юридично оформлене на певний термін і засноване на об'єднанні ресурсів та розподілі ризиків співробітництво публічного партнера, з одного боку, і приватного партнера, з іншого боку, здійснюване на підставі угоди, укладеної з метою залучення в економіку приватних інвестицій. Закон України «Про державно-приватне партнерство» [13] визначає істотні умови угоди, гарантії прав і законних інтересів приватного та публічного партнерів. Ці норми в ряді випадків захищають приватного партнера від несприятливої зміни законодавства, що дозволяє йому зберегти структуру розподілу ризиків проєкту між публічним і приватним партнерами, існуючу на дату укладення угоди. Ця норма розширює можливості приватного партнера для залучення як власного, так і позичкового фінансування для реалізації проєкту. За публічним партнером закріплені повноваження контролю діяльності приватного партнера щодо дотримання ним умов угоди. Зокрема, за виконанням зобов'язань щодо дотримання термінів створення (реконструкції, модернізації) об'єкта, інвестицій в нього, технічного використання і експлуатації.

Закон України «Про захист економічної конкуренції» [14] визначає організаційні та правові засади захисту конкуренції, в тому числі попередження та припинення: монополістичної діяльності та недобросовісної конкуренції; недопущення, обмеження, усунення конкуренції органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, іншими органами чи організаціями, державними позабюджетними фондами, Національним банком України (далі – НБУ). Для формування сприятливого інвестиційного клімату та розвитку фінансових організацій необхідно змінити монопольне становище НБУ у вирішенні питань ліцензійних вимог до фінансових організацій, тим самим підвищивши рівень конкуренції у фінан-

совому середовищі, що особливо важливо у зв'язку з асоціацією між Україною та ЄС.

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту економічної конкуренції та удосконалення процедур контролю за концентрацією суб'єктів господарювання» [15] удосконалив правові і організаційні засади захисту конкуренції – одного з важливих інструментів ринкової економіки.

Держава повинна уважно стежити за тим, що відбувається в економічній сфері та негайно вживати оперативних заходів з мінімізації негативних наслідків несприятливих процесів. На підтримку забезпечення конкуренції, приватного підприємництва, саморегулювання, держава повинна здійснювати достатній обсяг регулювання, спрямованого, в першу чергу, на створення найбільш сприятливих умов для розвитку національної економіки, забезпечення економічної безпеки України. Варто звернути увагу на той факт, що правові і економічні вчення держав ЄС відрізняються тим, що державі належить не тільки суто охоронна функція.

Аналізуючи законодавство України необхідно відзначити, що в ньому відсутні конкретні визначення ефективної економіки, економічного зростання і розвитку. Не визначені критерії оцінки ефективності економіки. Це може чинити негативний вплив на законотворчу діяльність, оскільки поняття ефективної економіки в наш час неоднозначно.

Аналіз нормативно-правових актів в економічній сфері, прийнятих у 2021 році, дозволяє стверджувати, що законодавець прагне до збільшення валового внутрішнього продукту, купівельної спроможності населення, розширення свободи підприємницької діяльності, оптимізації характеру і меж впливу держави на підприємництво. У зв'язку з реалізацією Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, відбулися відповідні закономірні зміни, пов'язані з прийняттям низки ефективних нормативних актів, програм та угод в різних сферах життєдіяльності, проте, важливо не вплинути на швидкість їх реалізації.

Досвід ЄС ілюструє, що зміни у правовій системі необхідно проводити поступово, у міру готовності до них суспільства, і вони повинні бути комплексними. Економічні відносини, суспільний устрій та інші суспільні відносини є системні. Отже, їх регулювання, в тому числі

правове, також має бути системним. Однак, слід мати на увазі, що проблема державної підтримки в Україні не завжди вирішується ефективно.

Національна економічна стратегія України на період до 2030 року передбачає підтримку суб'єктів малого та середнього підприємництва, організацій, що утворюють інфраструктуру підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва, включаючи фінансову, майнову, інформаційну, консультаційну підтримку таких суб'єктів і організацій, підтримку у сфері підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників, інновацій, промислового виробництва, зовнішньоекономічної та сільськогосподарської діяльності.

Одним з важливих аспектів у сфері реалізації державних функцій в економічній сфері є підписання Указу Президента України «Питання Національної ради реформ і Виконавчого комітету реформ» [16], в якому йдеться про те, що Національна рада реформ є спеціальним консультативно-дорадчим органом при Президентові України з питань стратегічного планування, узгодження позицій щодо впровадження в Україні єдиної державної політики реформ та їх реалізації. До основних напрямів діяльності Національної ради реформ відносяться: підготовка пропозицій щодо визначення основних напрямів і механізмів реформування економіки та інноваційного розвитку, включаючи розробку заходів державної підтримки в даній сфері діяльності; координація діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємницького та експертного співтовариств.

ВИСНОВКИ

За визначенням Національного інституту стратегічних досліджень напрямами модер-

нізації промисловості у 2020–2021 роках стали створення інституційного фундаменту її розвитку, спрощення умов ведення бізнесу, захист та просування інтересів вітчизняних виробників на внутрішньому та зовнішніх ринках тощо [17, с. 4].

Незважаючи на різні способи державного регулювання економіки, велика частина з них здійснюються в правовій формі. Необхідно підкреслити той факт, що правове регулювання економічної системи в Україні повинно здійснюватися в двох пріоритетних напрямках: по-перше, це нормативне закріплення прийнятних механізмів, що розвиваються внаслідок дії природних економічних закономірностей, а по-друге, це напрям розвитку економіки на досягнення інтересів держави та суспільства в контексті європейської інтеграції. Створення ефективного нормативно-правового регулювання економіки в Україні є цілком досяжною метою. Правове регулювання економічної сфери має бути гнучким, своєчасно і оптимально реагувати на внутрішні та зовнішні зміни.

Важливими напрямами державно-правової діяльності щодо ефективної реалізації правоохоронної функції у сфері економіки України є: вдосконалення нормативно-правової бази реалізації системи заходів щодо забезпечення економічної безпеки держави; ефективне правове регулювання сфери економічних відносин; дотримання положень, прийнятих законодавством України, у сфері протидії корупційним порушень; забезпечення чесної конкуренції, підтримка підприємництва та інші. Необхідно вести розробку та реалізовувати на практиці ті програми, які спрямовані на заохочення розвитку галузей економіки, на забезпечення науково-технічного прогресу, на скорочення енергетичних витрат, на охорону навколишнього середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

1. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku [On approval of the National Economic Strategy for the period up to 2030] (Ukraine), 03.03.2021, No 179. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25> (in Ukrainian)
[Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року (Україна), 03.03.2021, № 179. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>].
2. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] (Ukraine), 28.06.1996. Retrieved January 1, 2022, from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (in Ukrainian)

- [Конституція України (Україна), 28.06.1996. Актуально на 01.01.2022. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>].
3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal codex of Ukraine] (Ukraine), 05.04.2001, No 2341-III. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (in Ukrainian) [Кримінальний кодекс України (Україна), 05.04.2001, № 2341-III. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>].
 4. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [The Civil Code of Ukraine] (Ukraine), 16.01.2003, No 435-IV. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (in Ukrainian) [Цивільний кодекс України (Україна), 16.01.2003, № 435-IV. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>].
 5. Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine] (Ukraine), 02.12.2010, No 2755-VI. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (in Ukrainian) [Податковий кодекс України (Україна), 02.12.2010, № 2755-VI. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>].
 6. Pro zapobihannia koruptsii [On the prevention of corruption] (Ukraine), 14.10.2014, No 1700-VII. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (in Ukrainian) [Про запобігання корупції (Україна), 14.10.2014, № 1700-VII. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>].
 7. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 11 serpnia 2021 roku «Pro Stratehiiu ekonomichnoi bezpeky na period do 2025 roku» [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of August 11, 2021 "On the Economic Security Strategy for the period up to 2025"] (Ukraine), 11.08.2021, No 347/2021. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text> (in Ukrainian) [Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки на період до 2025 року» (Україна), 11.08.2021, № 347/2021. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>].
 8. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku «Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy» [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of September 14, 2020 "On the National Security Strategy of Ukraine"] (Ukraine), 14.09.2020, No 392/2020. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (in Ukrainian) [Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» (Україна), 14.09.2020, № 392/2020. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>].
 9. Pro derzhavnu pidtrymku investytsiinykh proektiv iz znachnymy investytsiamy v Ukraini [On state support of investment projects with significant investments in Ukraine] (Ukraine), 17.12.2020, No 1116-IX. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (in Ukrainian) [Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні (Україна), 17.12.2020, № 1116-IX. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text>].
 10. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo sproshchennia zaluchennia investytsii ta zaprovadzhennia novykh finansovykh instrumentiv [On amendments to some legislative acts of Ukraine to facilitate the attraction of investments and the introduction of new financial instruments] (Ukraine), 19.06.2020, No 738-IX. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#Text> (in Ukrainian) [Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів (Україна), 19.06.2020,

№ 738-IX. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#Text>].

11. Pro derzhavne rehuliuвання rynkiv kapitalu ta orhanizovanykh tovarnykh rynkiv [On state regulation of capital markets and organized commodity markets] (Ukraine), 30.10.1996, No 448/96-ВР. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448-96вр0#Text> (in Ukrainian)
[Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків (Україна), 30.10.1996, № 448/96-ВР. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448-96вр0#Text>].
12. Pro kontsesiiu [About the concession] (Ukraine), 03.10.2019, No 155-IX. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#Text> (in Ukrainian)
[Про концесію (Україна), 03.10.2019, № 155-IX. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#Text>].
13. Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo [About public-private partnership] (Ukraine), 01.07.2010, No 2404-VI. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (in Ukrainian)
[Про державно-приватне партнерство (Україна), 01.07.2010, № 2404-VI. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>].
14. Pro zakhyst ekonomichnoi konkurentsii [On protection of economic competition] (Ukraine), 11.01.2001, No 2201-III. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text> (in Ukrainian)
[Про захист економічної конкуренції (Україна), 11.01.2001, № 2201-III. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>].
15. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo zakhystu ekonomichnoi konkurentsii ta udoskonalennia protsedur kontroliu za kontsentratsiieiu sub'ektiv hospodariuvannia [On Amendments to Certain Laws of Ukraine on Protection of Economic Competition and Improvement of Procedures for Control over Concentration of Business Entities] (Ukraine), 09.11.2017, No 2195-VIII. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2195-19#Text> (in Ukrainian)
[Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту економічної конкуренції та удосконалення процедур контролю за концентрацією суб'єктів господарювання (Україна), 09.11.2017, № 2195-VIII. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2195-19#Text>].
16. Pytannia Natsionalnoi rady reform i Vykonavchoho komitetu reform [Issues of the National Reform Council and the Executive Committee of Reforms] (Ukraine), 07.05.2020, No 169/2020. Retrieved January 1, 2022, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/169/2020#Text> (in Ukrainian)
[Питання Національної ради реформ і Виконавчого комітету реформ (Україна), 07.05.2020, № 169/2020. Актуально на 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/169/2020#Text>].
17. Zhalilo, Ya. (2021). (Ed.). *Realnyi sektor ekonomiky Ukrainy v umovakh systemnykh vyklykiv* [The real sector of Ukraine's economy in the face of systemic challenges]. Kyiv: Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen (in Ukrainian)
[Жаліло, Я. (2021). (Ред.). Реальний сектор економіки України в умовах системних викликів. Київ: Національний інститут стратегічних досліджень].